

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 88 hallituksen esityksen johdosta laiksi sähköverosta sekä laiksi polttoaineverosta annetun lain 2 ja 13 §:n muuttamisesta ja verotaulukon väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunta on 29 päivänä syyskuuta 1992 lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi edellä tarkoitetun hallituksen esityksen n:o 187.

Valtiovarainvaliokunta on pyytänyt asiasta ympäristövaliokunnan lausunnon, joka on tämän mietinnön liitteenä.

Valiokunta on käsitellyt tässä yhteydessä eduskunnan valiokuntaan 7 päivänä kesäkuuta 1991 lähettämän ed. Alarannan toivomusaloitteen n:o 70/1991 vp sähköveron poistamisesta kotimaisilla polttoaineilla tuotetulta energialta ja ed. Rinteen toivomusaloitteen n:o 136/1991 vp verotuksen painopisteen siirtämisestä saasteverotukseen.

Valtiovarainvaliokunnan asettamassa verojaostossa, joka on valmistellut mietinnön valiokuntaa varten, ovat olleet kuultavina hallitusneuvos Jarl Hagelstam ja finanssineuvos Lasse Valtonen valtiovarainministeriöstä, toimistopäällikkö Juha Kekkonen kauppa- ja teollisuusministeriöstä, kaupallinen neuvos Matti Oivukkamäki ulkoasiainministeriöstä, ylitarkastaja Camilla Lommi-Kippola ympäristöministeriöstä, toimistopäällikkö Irmeli Virmavirta tullihallituksesta, kilpailuasiamies Sepo Reimavuo kilpailuvirastosta, osastopäällikkö Matti Säilä Autoliitosta, toiminnanjohtaja Lauri Säynäjoki Suomen Taksiliitosta, osastopäällikkö Markku Maukonen Suomen Kuorma-autoliitosta, projektipäällikkö Esa Mannisenmäki Linja-autoliitosta, asiamies Esko Laaksonen Moottoriliikenteen Keskusjärjestöstä, osastopäällikkö Risto Lähdevuori Teollisuuden Keskusliitosta, toimitusjohtaja Henrik Lundsten Öljyalan Keskusliitosta, johtaja Rainer Frigren Neste Oy:stä, kauppaneuvos Nils E. Silfverberg Esso Oy Ab:sta, kaupallinen johtaja Kyösti Tiainen Teboil Oy Ab:sta sekä toimitusjohtaja Heikki Savola Ylisvilla Oy:stä.

Hallituksen esitys

Hallituksen esityksen mukaan on nykyisessä valtiontaloudellisessa tilanteessa korotettava eräitä nykyisiä veroja ja löydettyjä uusia verotuskohteita. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki sähköverosta. Pääasiallisesti valtiontaloudellisista syistä sekä toissijaisesti energia- ja ympäristöpoliittisin perustein ehdotetaan, että sähköenergialle asetetaan valmisteverotyypin 1,5 penniä kilowattitunnilta oleva vero. Ydinvoimalla tuotetusta sähköstä sekä tuontisähköstä kannettaisiin lisäverona 0,62 penniä kilowattitunnilta. Eräiden laissa lueteltujen runsaasti energiaa vaativien tuotteiden valmistukseen käytetystä sähköstä palautettaisiin sähkön perusveroa vastaava määrä.

Polttoaineverosta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että kevyestä ja raskaasta polttoöljystä, kivihiilestä, jyrshinturpeesta ja maa-kaasusta kannettava polttoaineveron lisävero korotettaisiin noin kaksinkertaiseksi. Moottoribensiinistä kannettavaa polttoaineveron perusveroa ehdotetaan korotettavaksi 32 penniä litralta. Moottoribensiinistä ja dieselöljystä kannettava lisävero ehdotetaan ympäristöpoliittisin perustein korotettavaksi siten, että reformuloiduille liikennepolttonesteille määrättäisiin muita liikennepolttonesteitä alhaisempi verotaso. Lisäksi polttoaineverosta annettuun lakiin ehdotetaan tehtäväksi eräitä teknisiä tarkistuksia.

Sähkövero, eräiden polttoaineiden korotettu lisävero ja moottoribensiinin korotettu perusvero on tarkoitettu olemaan voimassa vuoden 1993 alusta sanotun vuoden loppuun. Ympäristöpoliittisista syistä veroporrastusta ehdotetaan jatkettavaksi myös vuoden 1993 jälkeen ja se on tarkoitettu pysyväksi muutokseksi. Niin ikään polttoaineverosta annetun lain 13 §:ään ehdotettu muutos olisi pysyvä.

Käsittelyt aloitteet

Toivomusaloitteessa n:o 70/1991 vp ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin sähköveron poistamiseksi kotimaisilla polttoaineilla tuotulta sähköltä.

Toivomusaloitteessa n:o 136/1991 vp ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus verotusta muuttaessaan siirtäisi verotuksen painopisteen saasteverotukseen.

Valiokunnan kannanotot

Hallituksen esityksessä mainituista syistä ja saadun selvityksen perusteella valiokunta pitää lakiehdotuksia tarpeellisina ja puoltaa niiden hyväksymistä. Hallitus on 14.10.1992 tekemänsä julkisen talouden tasapainon parantamista koskevan periaatepäätöksen yhteydessä päättänyt, että polttoaineverotusta tulisi korottaa ehdotettua enemmän. Tämän mukaisesti valiokunta ehdottaa, että moottoribensiinin perusveroa korotettaisiin hallituksen aikaisemmin ehdottaman 32 pennin korotuksen lisäksi 10 pennillä, joten moottoribensiinin perusvero olisi korotuksen jälkeen 230 penniä litralta. Dieselöljyn polttoaineveron perusveroa, johon hallitus ei esityksessä ehdottanut korotusta, ehdotetaan korotettavaksi 10 pennillä eli 87 penniin litralta. Kevyelle polttoöljylle ehdotetaan säädettäväksi uusi 4,2 penniä litralta oleva perusvero, joka tulisi nykyisen 2,10 pennin suuruiseen lisäveroon hallituksen aikaisemmin ehdottaman 2,07 pennin suuruisen lisäveron korotuksen lisäksi, joten kevyen polttoöljyn polttoainevero olisi yhteensä 8,37 penniä litralta. Raskaalle polttoöljylle ehdotetaan säädettäväksi uutena 2,5 penniä kilolta oleva perusvero, jolloin raskaan polttoöljyn polttoainevero olisi nykyiseen 2,10 penniä kilolta hallituksen aikaisemmin ehdottaman 2,07 pennin suuruisen lisäveron korotuksen jälkeen yhteensä 6,67 penniä kilolta.

Edellä tarkoitettun hallituksen periaatepäätöksen yhteydessä hallitus päätti, että otettaisiin käyttöön moottoriväylämaksu, jolla oli tarkoitus koota verotuloja vuonna 1993 100 miljoonaa

markkaa ja sen jälkeen 400 miljoonaa markkaa vuosina 1993 ja 1994. Moottoriväylämaksusta on kuitenkin päätetty myöhemmin luopua. Hallitus on tämän vuoksi päättänyt, että moottoribensiinin perusveroa korotettaisiin 5 pennillä litralta edellä selostetun korotuksen lisäksi. Edellä lausutun perusteella valiokunta ehdottaa, että verotaulukon tuoteryhmiin 3—8 kuuluvien tuotteiden perusvero olisi 235 penniä litralta.

Valiokunta ehdottaa, että polttoaineveron porrastuksen käyttöönottoa lykättäisiin puolella vuodella dieselveron osalta.

Valiokunta on lisännyt verotaulukkoon tullitariffin nimikkeeseen 27.01 ja 27.02 voimassa olevan lain mukaisesti ruskohiilen, koska sitä ei ole valtiovarainministeriön ilmoituksen mukaan tarkoitus poistaa verotaulukosta.

Hallitus esittää, ettei uusi sähkövero rasittaisi runsaasti sähköenergiaa käyttävää, koti- tai vientimarkkinoillaan kansainväliselle kilpailulle altista teollisuutta. Tämän mukaisesti hallitus ehdottaa, että verottomuus määräytyisi tilastollisen toimialaluokituksen perusteella ja koskisi toimialaluokituksen ryhmiin 15, 23, 142, 181, 182, 185, 221, 223, 224 ja 226 kuuluvaa tuotantoa. Verottomia tuotteita olisivat siten vaneri, puulevyt, massa, paperi, paperituotteet, peruskemikaalit, lannoitteet, rakennuskeramiikka, sementti, kalkki, vuori- ja lasivilla sekä metallit. Valtiovarainministeriöstä saadun selvityksen mukaisesti valiokunta ehdottaa, että näihin tuotteisiin kuuluisi myös toimialaluokituksen ryhmään 183 kuuluvat tuotteet eli muoviaineet.

Valiokunta edellyttää, että hallitus selvittää tammikuun 1993 loppuun mennessä, voidaanko vapauttaa sähköveron lisäverosta ne kunnat, jotka ovat kokonaan tai lähes kokonaan tuontisähkön varassa, ja millä edellytyksillä näissä kunnissa jo maksettu sähkön lisävero voidaan hakemuksesta palauttaa.

Käsitlemiensä aloitteiden suhteen valiokunta on asettunut kielteiselle kannalle.

Valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että lakiehdotukset hyväksyttäisiin näin kuuluvina:

1.

Laki
sähköverosta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1—4 §
(Kuten hallituksen esityksessä)

5 §

Verotonta on:

1) vanerin, puulevyjen, massan, paperin, paperituotteiden, peruskemikaalien, *muoviaineiden*, lannoitteiden ja torjunta-aineiden, tekokuuti-
tujen, lasin, lasituotteiden, rakennuskeramiikan,

sementin, kalkin, vuori- tai lasivillan taikka metallien valmistukseen käytetty sähköenergia, jonka sanottuja tuotteita valmistava yritys on itse tuottanut; sekä

(2 kohta kuten hallituksen esityksessä)

6—12 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

2.

Laki

polttoaineverosta annetun lain 2 ja 13 §:n muuttamisesta ja verotaulukon väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan polttoaineverosta 17 päivänä joulukuuta 1982 annetun lain (948/82) 13 §:n 1 momentti ja väliaikaisesti liitteenä oleva verotaulukko,

näistä liitteenä oleva verotaulukko *n:o 1* sellaisena kuin se on 8 päivänä heinäkuuta 1992 annetussa laissa (625/92); sekä

lisätään 2 §:ään uusi 6 ja 7 kohta ja lakiin uusi 2. verotaulukko, seuraavasti:

2 ja 13 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

VEROTAULUKKO N:O 1

Tullita- riffin nimike	Tuote	Tuote- ryhmä	Perus- vero	Lisä- vero
27.01 ja 27.02	Kivihiili; kivihiilibriketit ja niiden kaltaiset kivi- hiilestä valmistetut kiinteät polttoaineet, <i>rusko- hiili</i>	1.	—	33,38 mk/ton
27.03:sta	Jyrsinpolttoturve	2.	—	4,17 mk/MWh
27.10:sta	Lyijytön moottoribensiini			
	— peruslaatu	3.	235 p/l	5 p/l
	— reformuloitu	4.	235 p/l	—
27.10:sta	Lyijyllinen moottoribensiini			
	— peruslaatu	5.	235 p/l	50 p/l
	— reformuloitu	6.	235 p/l	45 p/l
27.10:sta	Moottoribensiinin sekoitus			
	— peruslaatu	7.	235 p/l	27,5 p/l
	— reformuloitu	8.	235 p/l	22,5 p/l
27.10:sta	Dieselöljy	9.	87 p/l	27 p/l
27.10:sta	Kevyt polttoöljy	10.	4,2 p/l	4,17 p/l
27.10:sta	Raskas polttoöljy	11.	2,5 p/kg	4,17 p/kg
27.11:sta	Maakaasu, kaasumainen	12.	—	2,09 p/nm ³

VEROTAULUKKO N:O 2

Tulli- tariffin nimike	Tuote	Tuote- ryhmä	Perus- vero	Lisävero
27.01 ja 27.02	Kivihiili; kivihiilibriketit ja niiden kaltaiset kivi- hiilestä valmistetut kiinteät polttoaineet, <i>rusko- hiili</i>	1.	—	33,38 mk/ton
27.03:sta	Jyrsinpolttoturve	2.	—	4,17 mk/MWh
27.10:sta	Lyijytön moottoribensiini			
	— peruslaatu	3.	235 p/l	5 p/l
	— reformuloitu	4.	235 p/l	—
27.10:sta	Lyijyllinen moottoribensiini			
	— peruslaatu	5.	235 p/l	50 p/l
	— reformuloitu	6.	235 p/l	45 p/l
27.10:sta	Moottoribensiinin sekoitus			
	— peruslaatu	7.	235 p/l	27,5 p/l
	— reformuloitu	8.	235 p/l	22,5 p/l
27.10:sta	Dieselöljy			
	— peruslaatu	9.	87 p/l	27 p/l
	— rikitön laatu	10.	87 p/l	12 p/l
27.10:sta	Kevyt polttoöljy	11.	4,2 p/l	4,17 p/l
27.10:sta	Raskas polttoöljy	12.	2,5 p/kg	4,17 p/kg
27.11:sta	Maakaasu, kaasumainen	13.	—	2,09 p/nm ³

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1993. Verotaulukko n:o 1 on voimassa siihen saakka, kun verotaulukko n:o 2 tulee voimaan.

Verotaulukko n:o 2 tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1993 ja on voimassa vuoden 1993 loppuun.

Samalla valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että toivomusaloitteet n:ot 70/1991 vp ja 136/1991 vp hylättäisiin.

Helsingissä 15 päivänä joulukuuta 1992

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Mattila, jäsenet Heikkinen, Hämäläinen, Jokiniemi, Kallis, Laaksonen, Lahti-Nuuttila, Louvo, Luukkainen, Malm, Mäki-Hakola, Ranta (osittain),

Ryynänen, Sasi, Savolainen, Tiuri (osittain), Turunen (osittain) ja Vihriälä sekä varajäsenet Ala-Nissilä, Apukka, Backman, Lahtinen (osittain), Niinistö (osittain) ja T. Roos.

Vastalauseita

I

Ympäristönäkökulmasta on olemassa paineita polttoaineveron tuntuvaankin korottamiseen. Itse asiassa veronkorotuksen tulisi olla todella huomattava, jotta sillä olisi merkitystä ympäristön kannalta. Nyt kuitenkin on kysymyksessä pelkästään valtiontaloudellisista syistä tapahtuva korotus.

Hallituksen esityksessä on kaksi suurta ongelmaa, joihin hallitus ei tämänkään polttoaineveron korotuksen yhteydessä halua puuttua. Ensimmäinen on se, että esityksessä ei mitenkään tunnusteta sitä tosiasiaa, että joukkoliikennemahdollisuudet maan eri osissa ovat tyystin erilaiset. Pohjois- ja Itä-Suomessa on monia alueita, missä joukkoliikennettä ei ole lainkaan tai sitä on niin vähän, etteivät ihmiset voi tehdä päivittäisiä työ- ja asiointimatkojaan muulla kuin omalla autolla. Silloin on kohtuutonta, että heitä rangaistaan samansuuruisella veronkorotuksella kuin muitakin kansalaisia.

Toisaalta joka puolella maata on osa työntekijöistä sellaisia, joiden on pakko työajoissaan käyttää omaa autoaan. Myös heidät asetetaan hallituksen esityksessä samaan asemaan kuin "tyhjän ajajat".

Molemmissa tapauksissa seurauksena on se, että ihmisten välttämätön liikkuminen kallistuu, mutta ei vähene. Varsinkin polttoaineiden yhteishinnan poistamisen jälkeen tilanne on johta-

nut siihen, että syrjäisimmillä seuduilla bensiini voi olla jopa markan kalliimpaa litralta. Esitämekin polttoaineveron alueellista porrastusta, joka johtaisi oikeudenmukaisempaan tilanteeseen.

Ehdotammekin,

että 2. lakiehdotuksen voimaantulosäännös hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1993. Liitteenä oleva verotaulukko on voimassa 31 päivään joulukuuta 1993. Lapin, Oulun, Kuopion ja Pohjois-Karjalan lääneissä vähittäismyynnissä olevaan moottoribensiiniin sovelletaan taulukkoa sellaisena kuin se on 8 päivänä heinäkuuta 1992 annetun lain (625/92) liitteessä.

Lisäksi ehdotamme,

että valiokunnan mietinnön perusteluisa lausuttaisiin:

"Valiokunta edellyttää hallituksen selvittävän pikaisesti keinot polttoaineveron osittaiseksi korvaamiseksi niille, jotka eivät voi käyttää joukkoliikennettä työ- tai välttämätöntä asiointimatkaa tehdessään, ja antavan siitä pikaisesti esityksen eduskunnalle."

Helsingissä 15 päivänä joulukuuta 1992

Asko Apukka

Timo Laaksonen

II

Esityksen mukaan säädetään laki sähköverosta, joka on uusi valmistevero. Runsaasti energiaa käyttäville teollisuudenaloille sähköveron tode-
taan olevan huomattava lisäkustannus, minkä
vuoksi niille halutaan palauttaa sähköön perusve-
roa vastaava osuus verosta. Runsaasti energiaa
käyttäviksi luokitelluista aloista kuuluu valtaosa
vientiä harjoittavaan teollisuuteen, mutta jou-
kossa on myös kotimarkkinateollisuutta. Sähkö-
veron palautuksella on ilmeisesti haluttu estää
veron kielteiset vaikutukset viennin kilpailuky-
kyn, mikä sinänsä on hyvä asia. Päätökset
palautuksesta on kuitenkin tehty kesäkuussa
reilusti ennen syksyllä 1992 toteutettua markan
kellutuspäätöstä. Markan kelluttamisen myötä
viennin kilpailukyky on parantunut, ja se näkyy
selvänä viennin kasvuna jo nyt. Syksyn tapahtu-
mien jälkeen ei ole enää olemassa samanlaisia
perusteita veron palauttamiselle kuin vielä kesä-

kuussa oli. Suurimmissa vaikeuksissa ovat nyt
kotimarkkinoilla toimivat, työvoimavaltaiset
yritykset, eivät niinkään vientiä harjoittavat yri-
tykset.

Edellä todetun vuoksi emme pidä perusteltu-
na veron palautusta runsaasti energiaa vaativille
teollisuudenaloille. Palautuksista tulee luopua ja
vastaava rahasumma tulee käyttää yritysten so-
siaaliturvamaksujen alentamiseen työvoimaval-
taisia yrityksiä suosivalla tavalla. Näin autetta-
isiin suurimmissa vaikeuksissa olevien kotimark-
kinayritysten mahdollisuuksia selviytyä laman
yli. Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että 2. lakiehdotus hyväksyttäisiin va-
liokunnan mietinnön mukaisena ja
että 1. lakiehdotus hyväksyttäisiin näin
kuuluvana:*

1.

Laki

sähköverosta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1—5 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

6 §

(Poist.)

6 §

(Kuten 7 § valiokunnan mietinnössä)

7 (8) §

Edellä 6 (poist.) §:ssä tarkoitettua palautusta

on haettava sähköön käyttöpaikan tai vientipai-
kan piiritullikamarilta kolmen kuukauden ku-
luessa kunkin kalenterivuoden päättymisestä.

(2 mom. kuten 8 §:n 2 mom. valiokunnan
mietinnössä)

8—11 §

(Kuten 9—12 § valiokunnan mietinnössä)

Helsingissä 15 päivänä joulukuuta 1992

Tuulikki Hämäläinen
Lea Savolainen

Pentti Lahti-Nuuttila
Jouni Backman

Jussi Ranta
Timo Roos

III

1. Laki sähköverosta

Hallituksen esittämän sähköveron lähtökohta on pelkästään fiskaalinen, eikä siinä ole otettu lainkaan huomioon ympäristövaikutuksia. Tulevaisuudessa energiaverotuksen pitäisi kohdentua kattavasti fossiilisiin polttoaineisiin kunkin aineen poltossa syntyvien hiilidioksidipäästöjen perusteella ja se tulisi asettaa sellaiselle tasolle, että se ohjaisi paitsi säästämiseen ja innovaatioihin myös haitattomien ja/tai kotimaisten energialähteiden käyttöön. Energiaverotuksen tulee kannustaa voimakkaasti energiansäästöä, pyrkiä päästöjen vähentämiseen sekä parantaa uusiutuvien biomassan, aurinko- ja tuulienergian kilpailukykyä. Jotta sähkövero ennen kokonaisvaltaista ympäristöverotuksen uudistusta toteutaisi kansainvälisiä ja kansallisia ympäristö- ja energiapolitiittisia tavoitteita, tulee sen olla 7 penniä kilowattitunnilta hallituksen esittämän 1,5 pennin sijaan. Liian matala vero ei toteuta ympäristötavoitteita. Viimeisimpien energiatalojen perusteella 7 penniä/kilowattitunti merkitsisi noin 1,5 mrd. markan verokertymää. Tuuli- ja aurinkoenergian sekä biomassalla tuotetun energian tulee kuitenkin olla verotonta. Enontekiön ja Muonion kunnissa maahan tuodusta sähköenergiasta ei tule periä perusveron lisäksi

suoritettavaa 0,62 pennin lisäveroa, sillä nämä Pohjois-Suomen rajakunnat ovat riippuvaisia tuontienergiasta.

Kattava ympäristöverotuksen käyttöönotto tarkoittaa energialle 10 pennin energiaveroa hiilidioksidikilolta. Ydinvoimalla ja vesivoimalla tuotetusta sähköstä tulee edelleen periä 7 pennin energiaveroa kilowattitunnilta. Ympäristöverojen tuotoilla alennettaisiin tuloveroja sekä välillisiä työvoimakustannuksia.

Hallituksen esittämä sähkövero rasittaa pääosin kotitalouksia, koska vero on tarkoitus palauttaa teollisuudelle; noin 80 % teollisuudesta vapautuu koko verosta. Sähköveroa ei tule palauttaa energiaintensiiviselle vientiteollisuudelle, koska se ei ohjaa teollisuutta energian säästämiseen eikä innovaatioihin. Lisäksi sähköveron periminen vientiteollisuudelta on perusteltua devalvaatiohyötyjen leikkaamiseksi. Sähköveron kantaminen vientiteollisuudelta ei aseta sitä muita kilpailijamaita huonompaan asemaan, koska Suomessa on suurteollisuudelle Euroopan halvin energia.

Edellä esitetyn perusteella ehdotan,

että 1. lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

1.

Laki
sähköverosta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 ja 2 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

3 §

Sähkön perusveroa on suoritettava 7 penniä kilowattitunnilta.

Ydinvoimalla tuotetusta nettosähköenergiasta sekä maahan tuodusta sähköenergiasta on perusveron lisäksi suoritettava sähkön lisäveroa 0,62 penniä kilowattitunnilta. Maahan tuodusta sähköenergiasta ei periä perusveron lisäksi suoritettavaa 0,62 pennin lisäveroa Enontekiön ja Muonion kunnissa.

4 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

5 §

Verotonta on:

(1 kohta poist.)

(1 kohta kuten 2 kohta valiokunnan mietinnössä)

2) tuuli- ja aurinkoenergia sekä biomassalla tuotettu energia.

6 §

(Poist.)

6 §

(Kuten 7 § valiokunnan mietinnössä)

7 §

Edellä 6 (poist.) §:ssä tarkoitettua palautusta on haettava sähkön käyttöpaikan tai vientipai-

kan piiritullikamarilta kolmen kuukauden kuluessa kunkin kalenterivuoden päättymisestä.

(2 mom. kuten 8 §:n 2 mom. valiokunnan mietinnössä)

8—11 §

(Kuten 9—12 § valiokunnan mietinnössä)

2. Laki polttoaineverosta

Eri tutkimusten, mm. Liiketaloudellisen tutkimuslaitoksen (LTT) tutkimustulosten mukaan sekä bensiinin että dieselöljyn kysyntä on kasvanut koko 1980-luvun markkamääräisistä hinnankorotuksista huolimatta. Osin tämä johtunee siitä, että bensiinin reaalihintaa on laskenut selvästi erityisesti 1980-luvun jälkipuoliskolla.

LTT:n tutkimusten mukaan bensiinin hintajousto on suuri. Dieselpolttoaineella hintajoustoa ei arvioida olevan juuri lainkaan. Tutkimuksen mukaan vasta "varsin merkittävillä bensiinin hinnankorotuksilla päästäisiin jotensakin olennaisiin energiankulutuksen ja päästöjen vähenyksiin". Arvioiden mukaan polttoaineen viiden prosentin hinnankorotus vähentää päästöjä noin prosentin verran.

Nyt esitetyt hinnankorotukset ovat lähinnä fiskaalisia, ne eivät ole vielä riittävän tehokkaita ihmisten käyttäytymistä ohjaavia taloudellisia ohjauskeinoja. Liian maltillinen korotus ei toteuta ympäristötavoitteita. Koska energian käyttö, paitsi vahingoittaa ympäristöä, lisää vaihtotasevajausta, on luonnollista, että tällaista kuluusta tulisi verottaa ankarammin kuin työnte-koa.

Dieselöljyn valmisteveron ympäristöporras-tus on syytä toteuttaa samanaikaisesti bensiinin hintadifferoinnin kanssa. Muista pohjoismaista Ruotsi, Norja ja Tanska ovat jo ottaneet käyttöön dieselöljyn valmisteveron ympäristöporras-tuksen ja kokemukset ovat osoittaneet, että siir-tyminen citydieselin käyttöön on selvästi vähen-tänyt häkä-, hiilivety- ja typenoksidipäästöjä kaupunkiliikenteessä. Toisaalta hintadifferoin-nin lykkääminen puolella vuodella merkitsee laatu- ja ympäristö-estämistä.

Helsingissä 15 päivänä joulukuuta 1992

Hannele Luukkainen

Suomessa tulee myös tutkia mahdollisuuksia ottaa käyttöön lentoliikenteen hiilidioksidivero liikenteen päästöjen vähentämiseksi. Ruotsissa on kotimaan lentoliikenteessä ollut vuodesta 1989 käytössä hiilidioksidivero, joka käytettyä polttoainelitraa kohti on SKR 0,79/kg. Ranskassa, Alankomaissa ja Norjassa on käytössä melu-vero.

Edellä esitetyn perusteella ehdotan,

että yleisperusteluissa lausuttaisiin seuraavaa:

"Valiokunta edellyttää, että kestävä kehityksen edistämiseksi ryhdytään perimään kattavia ympäristöveroja. Ympäristöverojen tuotoilla alennettaisiin sekä tuloverotusta että välillisiä työvoimakustannuksia."

Lisäksi ehdotan,

että yleisperusteluissa lausuttaisiin seuraavaa:

"Valiokunta edellyttää, että dieselöljyn hintadifferointi on otettava käyttöön samanaikaisesti bensiinin hintadifferoinnin kanssa."

Lisäksi ehdotan,

että yleisperusteluissa lausuttaisiin seuraavaa:

"Hallituksen tulee nopeasti valmistella esitys kansainvälisten esimerkkien mukaisesti lentoliikenteen ympäristöveron käyttöön ottamiseksi Suomessa, joko hiilidioksidiverona tai meluverona."

Yhdymme vastalauseeseen lukuun ottamatta 1. lain 3 §:n 1 momenttia ja siihen liittyviä perustelujen 2. ja 3. kappaletta.

Helsingissä 15 päivänä joulukuuta 1992

Jouni Backman
Tuulikki Hämäläinen

Timo Roos
Jussi Ranta

Pentti Lahti-Nuuttila
Lea Savolainen

Yhdymme vastalauseeseen 1. lain 3 §:n 3 momentin sekä 5, 6 ja 8 §:n osalta.

Helsingissä 15 päivänä joulukuuta 1992

Asko Apukka

Timo Laaksonen

**EDUSKUNNAN
YMPÄRISTÖVALIOKUNTA**

Helsingissä

15 päivänä lokakuuta 1992

Lausunto n:o 5

Liite

Valtiovarainvaliokunnalle

Valtiovarainvaliokunta on kirjeellään 2 päivästä lokakuuta 1992 varannut ympäristövaliokunnalle mahdollisuuden antaa lausunto hallituksen esityksestä n:o 187 laiksi sähköverosta sekä laiksi polttoaineverosta annetun lain 2 ja 13 §:n muuttamisesta ja verotaulukon väliaikaisesta muuttamisesta.

Asian johdosta ovat valiokunnassa olleet kuultavina hallitusneuvos Jarl Hagelstam valtiovarainministeriöstä, kansliapäällikkö Lauri Tarasti ympäristöministeriöstä, tutkija Sari Suurnäkki kilpailuvirastosta, pääjohtaja Nils E. Silfverberg Esso Oy:stä, pääjohtaja Rolf Hasselblatt Shell Oy:stä, toimitusjohtaja Esko Muhonen Vapo Oy:stä, johtaja Rainer Frigren Neste Oy:stä, johtaja Jouko Mikola Imatran Voima Oy:stä ja tekniikan tohtori Markku Nurmi.

Hallituksen esitys

Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki sähköverosta. Pääasiallisesti valtiontaloudellisista syistä sekä toissijaisesti energia- ja ympäristöpoliittisin perustein ehdotetaan, että sähköenergialle asetetaan valmisteverotyyppinen vero, jonka määrä olisi 1,5 penniä kilowattitunnilta. Ydinvoimalla tuotetusta sähköstä sekä tuontisähköstä kannettaisiin lisävero, joka olisi 0,62 penniä kilowattitunnilta.

Runsaasti energiaa käyttävälle teollisuudelle myönnettäisiin sähköveroa vastaava palautus.

Polttoaineverosta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että kevyestä ja raskaasta polttoöljystä, kivihiilestä, jyrshinturpeesta ja maa-kaasusta kannettava polttoaineveron lisävero korotettaisiin noin kaksinkertaiseksi. Moottoribensiinistä kannettavaa polttoaineveron perusveroa ehdotetaan korotettavaksi 32 penniä litralta. Moottoribensiinistä ja dieselöljystä kannettava lisävero ehdotetaan porrastettavaksi ympäristöpoliittisin perustein.

Esitys liittyy valtion vuoden 1993 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Valiokunnan kannanotot

Hallituksen esityksessä mainituista syistä ja saamansa selvityksen perusteella ympäristövaliokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä.

Puoltaessaan lakiehdotuksia valiokunta on kuitenkin samalla kiinnittänyt huomiota ehdotettujen muutosten perusteisiin. Sähkövero ja polttoaineveron korotus ehdotetaan säädettäväksi pääasiassa valtiontaloudellisista syistä ja vain jossain määrin energia- ja ympäristöpoliittisin perustein.

Valiokunta ei pidä tätä lähtökohtaa hyvänä. Ympäristöverotuksen kehittäminen ja käyttöönotto on luonnonsuojelun kannalta välttämätöntä. Valiokunnan mielestä nyt käsiteltävänä olevissa energiaverotuksen muutoksissa olisi pitänyt selkeämmin ottaa huomioon ympäristöperusteet siten, että verotusta olisi porrastettu kauttaaltaan polttoaineiden ympäristöhaittojen mukaan. Tällä hetkellä esimerkiksi polttoturpeen verorasitus on korkeampi kuin raskaan polttoöljyn. Valiokunta kiinnittää valtiovarainvaliokunnan huomiota siihen, että Ruotsissa on ympäristöverotuksessa edetty Suomea pitemmälle.

Hallituksen esityksessä porrastusta ehdotetaan vain liikennepolttonesteisiin. Porrastus ehdotetaan toteutettavaksi niin, että rikittömän dieselöljyn polttoaineveron lisäveroa alennettaisiin 15 pennillä litralta ja muun kuin reformuloidun moottoribensiinin lisäveroa korotettaisiin 5 pennillä litralta.

Saadun selvityksen mukaan ehdotettu liikennepolttonesteiden verojen ympäristöporrastus on vain tuotantokustannusten eron suuruinen.

Dieselöljyssä ero on tällä hetkellä niin merkittävä, ettei ympäristöllisesti parempi dieselöljy ole voinut kilpailla muun dieselöljyn kanssa. Ehdotetun porrastuksen myötä ero tasoittuisi. Mootoribensiinissä ero on sen verran pieni, ettei se ole estänyt kilpailua. Valiokunta katsookin, etteivät kilpailulliset näkökohdat aseta esteitä ehdotetulle tuotantokustannusten lisäykset huomioivalle porrastukselle.

Periaatteellisenä kantanaan valiokunta toteaa, että ympäristönsuojelun vaatimukset tulee sisällyttää läpikäyvässä periaatteena muuhun yhteiskuntapolitiikkaan. Kilpailun vapauskaan ei saa estää ympäristönsuojelun toteuttamista.

Keskeisessä asemassa ympäristönsuojelussa ovat taloudelliset ohjauskeinot. Siksi valiokunta kiirehtii ympäristöverotuksen laajempaa käyttöönottoa.

Edellä esitetyn perusteella ympäristövaliokunta esittää kunnioittaen lausuntonaan,

että hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset hyväksyttäisiin muuttamattomina ja

että valtiovarainvaliokunta muutoinkin ottaisi mietinnössään huomioon, mitä tässä lausunnossa on esitetty.

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa varapuheenjohtaja Vanhanen, jäsenet Aula (osittain), Biaudet, Hautala,

Jääskeläinen, Karhunen, Kautto, Korkea-oja, Markkula, Myller, Rask, J. Roos, Särkijärvi ja Vuorensola (osittain).

Eriävä mielipide

Sähkövero ei hallituksen esittämässä muodossa perustu ympäristöpoliittiseen näkemykseen eikä se siirrä verotuksen painopistettä riittävästi ympäristöverotuksen suuntaan. Energiaverotuksen pitäisi jo vuoden 1993 budjetissa perustarkeukseltaan kannustaa voimakkaasti energian säästöä sekä parantaa uusiutuvien biomassaa, aurinko- ja tuulienergian kilpailukykyä. Sillä tulisi tehdä puun energiakäytöstä liiketaloudellisesti kannattavaa, mikä puolestaan loisi vähintään 15 000–20 000 työpaikkaa. Tällaisiin tavoitteisiin on mahdollista päästä seuraavassa esitetyin keinoin.

Hiilidioksidiveroa korotetaan 10 penniin hiilidioksidikilolta (n. 40 p hiilikilolta). Ydinvoimala ja vesivoimalla tuotetulle sähkölle säädetään erillinen vero 7 p/kWh, joka vastaa hiilellä tuotetun sähkön hinnan kohoamista. Tuotto on tuoreimpien energiatilastojen perusteella 4,2 miljardia markkaa hiilidioksidin osalta ja 1,8 miljardia

markkaa vesi- ja ydinvoiman osalta. Kun kysynnän hintajousto otetaan huomioon, tuotoksi arvioidaan yhteensä 5,5 miljardia markkaa.

Samalla voidaan luopua yleisestä sähköverosta, mikä vähentää tuloja 690 miljoonaa markkaa. Edellä esitettyjen energiaverojen tuotolla voidaan alentaa tuloveroa ja työnantajan sosiaaliturvamaksua. Kaiken kaikkiaan edellä esitetty verotuksen painopisteen muutos alentaa työvaltaisten yritysten kokonaiskustannuksia. Paljon energiaa käyttävän vientiteollisuuden kokonaiskustannukset puolestaan kasvavat. On aivan oikein, että puunjalostusteollisuus, joka menestyy nyt verrattain hyvin, osallistuisi laman kustannuksiin tällä tavoin. Suhdannetilanne on siis mitä otollisin tällaisen ohjelman toteuttamiselle.

Ympäristövaliokunnan olisi mielestäni tullut esittää lausunnossaan, että valtiovarainvaliokunta edellyttäisi hallituksen kehittävän verotusta edellä esitettyjen periaatteiden mukaisesti.

Helsingissä 15 päivänä lokakuuta 1993

Heidi Hautala

